

V řízení o žalobě, domáhající se zrušení nájemní smlouvy z důvodu §u 1118 obč. zák., podal žalovaný rekurs teprve dvanáctý den po doručení usnesení prvního soudu. Rekursní soud rekurs odmítl jako opožděný.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu do odmítacího usnesení rekursního soudu.

Důvody:

Pro posouzení, zda jde o spor nájemní, v němž platí kratší lhůty §u 575 c. ř. s., je rozhodným obsah žaloby a její konečné žádání, nikoli právní otázka, jež vyplyne teprve z přednesu stran (srov. rozl. čís. 4890 sb. n. s.). V projednávaném případě se žalobkyně domáhá žalobou, kterou také již zevně označuje jako žalobu o zrušení nájemní smlouvy a kterou výslovně opírá o § 1118 obč. zák., soudního výroku, že nájemní smlouva, v žalobním návrhu naznačená, je zrušena a že žalovaná je povinna veškeré najaté místnosti vykliditi. Vyličujíc skutkový děj, na kterém žalobní nárok se zakládá, tvrdí žalující strana, že ujednala se žalovanou stranou 5. prosince 1923 nájemní smlouvu později opětně doplněnou a pozměněnou, udává podmínky nájemní smlouvy, zejména i nájemné a ostatní závazky žalovanou stranou převzaté, pojednává dále o tom, čím a jak žalovaná strana svým závazkům nedostála a nájemní smlouvu porušila, a dospívá konečně k úsudku, že vypočtené četné důvody ji podle obsahu nájemních smluv a též podle §u 1118 obč. zák. opravňují, by nájemní smlouvu předčasně zrušila. Jde tedy zřejmě o žalobu, již se vymáhá zánik nájemní smlouvy a odevzdání najaté věci. Vyslovil rekursní soud proto právem, že tu platí ustanovení §u 575 c. ř. s. o kratších — osmidenních — lhůtách opravných a je tudíž rekurs podaný až 12. dne opožděn. Vývody stížnosti proti odmítacímu rozhodnutí nejsou s to, je zvrátiti. Pro povahu nájemní smlouvy je poměr mezi nájemným v hotovém a ostatními úplatami, které nájemce pronajímateli podle nájemní smlouvy poskytl, naprosto bez významu a nečiní ani sebe větší poměr těchto k onomu z nájmu, jak stěžovatel míní, služebnost na určitý čas. Použití §u 575 c. ř. s. není na závadu ani že nejde o spor z výpovědi nájemní smlouvy, neboť v oddíle upravujícím řízení, pro které platí podle §u 575 c. ř. s. kratší lhůty tohoto §u, není upraveno toliko řízení o výpovědích, nýbrž podle §u 574 c. ř. s. také řízení o žalobách tam naznačených, mezi které patří také žaloba v projednávaném případě.

Čís. 5979.

Koncese lékárnická, na rozdíl od živnostenského podniku, jenž se na jejím základě provozuje, jest osobním právem zůstavitelovým a nemůže býti na jiného převedena. Právo, poskytnuté osobám jmenovaným v §u 15 (2) lékárnického zákona, jest právem originárním, nikoliv nabytým na základě dědické posloupnosti.

Do inventáře pozůstalostního jmění jest pojata pouze zařízení lékárny, zásoby, pohledávky a dluhy s touto živností související, nelze však zařaditi úplatu, již si dal dosavadní koncesionář vyplatiti od nabyvatele lékárny v podstatě za to, že mu usnadní nabytí koncese ku prodávané lékárně, vzdávaje se své staré koncese pouze pro případ, že kupitel lékárny dostane novou koncesi.

Při zjišťování ceny lékárny pro účely pozůstalostní nemůže přijíti v úvahu zřetel na okruh zákazníků a na osobní vlastnosti (obchodní jméno) dosavadního vlastníka (zůstavitele). Lhostejno, že v závěti byla dědici výslovně zanechána lékárna.

(Rozh. ze dne 28. dubna 1926, R I 296/26.)

Pozůstalostní soud v pozůstalostním řízení po lékárníku neschválil pozůstalostní inventář předložený notářem jako soudním komisařem mimo jiné proto, že nebyla do inventáře pojata hodnota lékárnické koncese. Rekursní soud k rekursu manželky zůstavitelovy napadené usnesení potvrdil. Důvody: Stěžovatelka napadá nejprve názor prvního soudu, že nebyla zjištěna a do pozůstalostních aktiv pojata hodnota lékárnické koncese, pokud se týče obchodní hodnota lékárnického podniku. Má-li za to, že pod pojmem »lékárna« jest rozuměti toliko svolení úřadu ku provozu lékárny, jest zajisté v právu, poněvadž § 12 zákona ze dne 18. prosince 1906, čís. 5 ř. zák. na rok 1907 výslovně stanoví o s o b n í r á z koncese. Přehlíží však dvojí útvar zahrnutý označením »lékárna«. V tom směru poukazuje se na motivy k onomu zákonu, z nichž jest zjevným úmysl zákonodárcův. Ve všeobecné části se mimo jiné uvádí toto: »Zejména bylo s mnoha stran doporučováno zavedení t. zv. »ryzích osobních koncesí«, vzhledem k čemuž bylo by každou koncesi propůjčiti na základě soutěže a byla by vyloučena možnost zpeněžení obchodní hodnotu lékárny. Značná obtíž spočívá tu však právě v dvojité povaze podniku. Lékárna jest s jedné strany ústavem, jenž jest určen sloužití zdravotním zájmům veškerenstva, s druhé strany nelze však zneuznati, že lékárně jest považovati za obchodní podnik a že není zvlášť zákonodárství, počítá-li lékárníky mezi kupce. Proto nebylo by spravedливо, by lékárny byly od jiných obchodních podniků právě v tom odlišny, že by bylo majiteli lékárny učiněno nemožným, zpeněžení obchodní hodnotu, již děkuje vlastní práci nebo již začasť nabyt od svého předchůdce.« Tyto úvahy byly vyjádřeny zejména v §§ 15 a 16 zák. V §u 16 jest jmenovitě uvedeno, že lékárny, jež trvají již 5 let, mohou býti na jiné převedeny právními jednáními mezi živými. Tím však není řečeno, že i koncese podléhá zcizení, ježto by to odporovalo předpisu §u 12. Výjimka jest pouze ohledně osob jmenovaných v §u 15, které mohou podnik dále vésti, aniž by jim byla koncese znovu propůjčena. Má-li tedy lékárna dvojí povahu a dovoluje-li zákon prodej lékárnického podniku staršího pěti let, dlužno tomuto podniku přiznati obchodní hodnotu, tvoří jmění zemřelého a jest ji jako takové pojata podle §u 531 obč. zák. do pozůstalosti.

Nejvyšší soud změnil usnesení obou nižších soudů v ten způsob, že není do seznamu pozůstalostního jmění pojata cena lékárnické koncese.

D ů v o d y:

Účastníci pozůstalostního řízení shodují se v tom, že nejde o reální lékárnou, pročež pro rozhodnutí závažny jsou předpisy §§ 12—20 zákona ze dne 18. prosince 1906, čís. 5 ř. zák. z roku 1907, jímž bylo upraveno lékárnictví. Při sepisu inventáře učinil zákonný zástupce nezletilých zůstavitelových vnuků návrh, by, nehledě k ceně materiálů a zařízení lékárny, byla ještě zjištěna komerční běžná cena celého lékárenského podniku, a soud první stolice rozuměl tomu tak, že, dávaje tomu návrhu místo, výslovně uvádí, že i lékárnická koncese zůstaviteli udělená jest jeho právem, které tvoří součástku jeho jmění a kterou i zůstavitel sám za součástku jmění pokládal, nařídív ve své poslední vůli, by jeho choť dostala též jeho lékárnou; proto prý jest ono právo pojmouti do inventáře. Rekursní soud připojiv se k tomuto názoru, poukazuje k dvojí povaze lékárnické živnosti, jednak jako ústavu, který slouží účelům veřejnoprávní péče zdravotnické, jednak jako obchodního podniku, a dovolává se motivů zákonných, totiž vývodů na str. čís. 30 a násl. důvodové zprávy, příloha čís. 1912 k stenografickému protokolu poslanecké sněmovny XVII. zasedání z 1903. Ale na obsah těchto motivů nelze se odvolávati takovým způsobem, jak činí soud rekursní. Tato část motivů má na mysli zřejmě jen případ, kdy se koncesionář má v z d á t i lékárny, často s velkými hmotnými oběťmi nabyté a jím zvelebené a jen se v této části motivů uvažuje, zda při zamýšlené nové úpravě lékárnictví lze doporučiti system čisté osobní koncese, či smíšený system či jiný způsob úpravy (uvolnění živnosti lékárnické, sestátnění, Grollův system atd.). System, pro nějž se konečně zákonodárce rozhodl (srv. též přílohu 2620 sten. prot. posl. sněm. XVII. zasedání 1906), jest však v zákoně samém podán tak, že rozhodnutí sporné otázky státi se může na základě pouhého výkladu zákona samotného (§ 6 obč. zák.). Dle §u 12 cit. zák. jest koncese k provozování veřejné lékárny osobní a n e s m í býti převedena na jiného. V §u 15 jest stanoveno, že v tom případě, když veřejná lékárna, která se provozuje na základě koncese, přejde právním jednáním mezi živými nebo dědictvím na někoho jiného, musí si tento, c h c e - l i p r o v o z o v a t i l é k á r n u, vymoci novou koncesí (odstavec první §u 15); přejde-li však taková lékárna po smrti majitele koncese d ě d i c t v í m na vdovu nebo na manželské jeho potomky, může býti lékárna provozována na základě staré koncese na účet vdovy po čas jejího vdovství, na účet potomků až do dosažení zletilosti (druhý odstavec). Z těchto §§ jest patrné, že koncese na rozdíl od podniku živnostenského, jenž se na jejím základě provozuje, jest osobním právem zůstavitelovým a nesmí a nemůže býti na jiného přenesena, tudíž netvoří právo, které dle §u 531 obč. zák. patří do pozůstalosti. Předpisem §u 15 odstavec druhý není nikterak řečeno, že osoby

tuto uvedené vykonávají, pokud jde o koncesi, majetkové právo zůstavitelovo, jím jest pouze řečeno, že osoby ty nemusí formálně žádati o novou koncesi a vyhověti podmínkám jejího udělení. Právo těchto osob v §u 15 odst. 2 lék. zák. stanovené jest právem originárním, nikoli na základě dědické posloupnosti nabytým, čemuž zejména svědčí omezení jeho věcné (zejména jen na vdovu a manželské nezletilé děti) i časové (nanejvýše po dobu vdovství, u dětí do zletilosti). Tudíž seznamenání jmění pozůstalostního musí se omeziti na zařízení lékárny, na zásoby a na pohledávky a dluhy s touto živností související a zejména nelze do inventáře zařaditi úplatu, kterou by si dal dosavadní koncessionář vyplatiti od nabyvatele lékárny v podstatě za to, že usnadní mu nabytí koncese ku prodávané lékárně, vzdávaje se podmíněčně, totiž pouze pro ten případ, že kupitel lékárny dostane novou koncesi, své staré koncese. V případě úmrtí nejde se strany zůstavitele o vzdání se koncese. Bylo proto dovolacímu rekursu v tomto bodě vyhověti, ježto jsou rozhodnutí nižších stolic zřejmě nezákonná (§ 16 nesp. pat.). K vůli úplnosti se podotýká, že názor shora uvedený zastáván jest v nauce i praxi. Heller v Komentáři k Živnostenskému řádu (vydání 1912 díl I. str. 758 a 762) i Heilinger ve svém »Oesterreichisches Gewerberecht« (vydání 1909 str. 384) zastávají též názor při výkladu §u 56 odstavce čtvrtý živn. ř., kterýž má příbuzný obsah a který dříve dle nařízení ze dne 11. ledna 1861 čís. 8 ř. zák. platil i ohledně lékáren. I bývalý nejvyšší soud ve Vídni důsledně vykládal takto předpis §u 15 lék. zák., jak tomu svědčí na př. rozhodnutí ze dne 20. září 1910 R I 456/10 a R I 457/10 (Glaser-Unger 5168 n.), další tři rozhodnutí ze dne 3. května 1911, Rv VI 131/11, ze dne 18. června 1912, R I 386/12 a ze dne 28. dubna 1914, R VI 115/14, uveřejněná ve »Vierteljahresschrift über behördliche Verordnungen, Erlässe und Entscheidungen im Apothekenwesen« 1915/I, konečně rozhodnutí ze dne 23. října 1917, R II 275/17, uveřejněné v »Notariatszeitung« 1918 str. 51. Jak řečeno, seznamenání pozůstalostního jmění musí se omeziti na zařízení lékárny, na zásoby a na pohledávky a dluhy s živností lékárnickou souvisící. K tomu podotknouti dlužno, že vzhledem k povaze koncese lékárnické (§ 9 lék. zák.) a k účinkům jejím na sám provoz lékárnické živnosti (lékárny) jest plně přisvědčiti též dalšímu názoru v rozhodnutí R I 386/12, že v případě §u 15 druhý odstavec při zjišťování ceny lékárny pro účely pozůstalostní nemůže přijíti v úvahu zřetel na kruh zákazníků a na osobní vlastnosti (obchodní jméno) dosavadního vlastníka (zůstavitele). Jest pravda, že v poslední vůli ze dne 16. září 1925 ustanovuje zůstavitel ku konci toto: »Obzvláště má moje choť obdržeti také moji lékárnou.« Ale tím nestala se a ani státi se nemohla koncese sama předmětem universální sukcese, nýbrž tím pouze splněn jest ohledně pozůstalé vdovy jeden z předpokladů pro to, aby mohl vzniknouti nárok na další provoz lékárnické živnosti (srv. rozhodnutí nejv. správ. soudu ze dne 29. ledna 1920, čís. 664 uveřejněné ve sbírce Boh. pod čís. 317).